

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tulajdona s
A HAZAI TANÍTÓK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

XXX. ÉVFOLYAM

FELELŐS SZERKESZTŐ:
KONCSEK LAJOS.

KIADÓ:
„ADRIA“ KÖNYVNYOMDA.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

A lap szellemi részét illető közlemények a *szerkesztőhöz* (lakik: Budapest, II. ker., Batthyány-utca 37. szám) intézendők.

Tagsági díjak *Cservenka Ferencz*, egyes. pénztárhoz, (lakik: Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 27. szám) küldendők.

Az egyes. tagok részéről érkező reklamációkat és egyéb tudakozásokat *Hajós Mihály* titkár (Budapest, I., Attila-utcai el. iskola) intézi el.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz: *Weisz Testvérek* könyvnyomdatulajdonosokhoz, Budapest, II., Pala-utca 5. sz. alá) küldendők.

BUDAPEST, 1895.

„ADRIA“ könyvnyomda kiadása.

Képes árjegyzék: a) harmonikákról; b) mechanikai zenélő művekről és zenélő disztárgyakról; c) minden egyéb hangszerekről, hangszerkellékekről és burokról külön kiadásokban ingyen és bérmentve küldetik.

—→→ **Harmonium-különlegességek nagy választékban.** ←→→

Az iskolai könyvek megválasztásánál a tekintetes tanító urak szíves figyelmébe ajánljuk **Deme Károly**

ELEMI ISKOLAI MAGYAR NYELVTANÁT

I. rész kötve 20 kr. — II. rész kötve 20 kr. — III. rész kötve 26 kr.

melyről a sajtó a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. Ezek a legrövidebb és legolcsóbb nyelvteni kézikönyvek. A bírálatok élvezetesnek, könnyűnek, velősnek, képzőnek és a jövőben irandó nyelvtenak mintájának mondják.

A kik e könyvekkel behozatal végett meg akarnak ismerkedni, azoknak szívesen szolgálunk mutatványpéldával és a bírálatokkal.

Stampfel Károly könyvkiadó **Pozsonyban.**

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜCYI SZAKKÖZLÖNY.

Felelős szerkesztő: **KONCSEK LAJOS.**

Laptulajdonos: A „Népnevelők Budapesti Egyesülete.” Megjelenik e lap minden szombaton. Előfizetési ára: Egész évre . . . . . 4 frt Fél évre . . . . . 2 » Negyed évre . . . . . 1 » Pályázatok és egyéb hirdetések petit soronkint 10 krral számíttatnak. — Kéziratok nem küldetnek vissza. —	Kiadó: Adria könyvnyomda II., Pala-utca 5. szám A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz: Budapest, II., Batthyány-utca 37. sz. Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz: »Adria« könyvnyomd atulajdonoshoz. (II. ker., Pala-utca 5. sz. alá) küldendők.
TARTALOM: Br. Eötvös József emlékezete. Eperjessy István. — A tanítóegyesületek fejlődése. Rózsa K. — Még egyszer a kaszinó. Schäffer Sándor. — Az írásbeli feladatok javításuk módja. (folyt.) Komáromy Lajos. — Tárca. A multból. Sárkány. — Egyesületi élet. a) Kapi Rezső; b) Lócava Aurél; c) Schönviszky Aladár; d) Tudósító. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerk. üzenetek.	

Báró Eötvös József emlékezete.

— 1895. február 2-án. —

E szomorú napon, midőn halhatatlan báró Eötvös Józsefünk, a magyar népoktatási törvény fenkölt szellemű megalkotója, kilépett az élők sorából, gyujtsuk meg ismét a hála és a kegyelet mécsesét az ő örök és dicsó emlékezetére.

A hála és kegyelet adóját rójjuk le e napon az ő fenkölt és nemes szelleme előtt, azt a kincset, melylyel egy nemzet csak legkiválóbb és legigazibb fiainak adózik.

A magyar nemzetet — mint Jókai mondja — mely nemcsak gyökereit verte a véráztatta magyar haza földjébe kitéphetetlenül, de sudarával is felnőtt az égre: Eötvös kulturális alkotásai után nem söpörheti el a századok semmi özönvize többé. A balsors nem rakhat annyi jéghegyet a magyar nemzetre, hogy azt az ő nagy alkotásainak, az abból kifejlődött tevékenységnek melege el ne olvaszssa.

Br. Eötvös József volt Kossuth, Deák, Széchenyi mellett egyike ama dicső hazafiainak, a parlamenti kormányzat kiváló előharczosainak, kik megteremtették ama reformokat, melyeknek Magyarország ujjászületését köszönheti. A közoktatási törvény a legmélyebb kombináció, az emberszeretet és a hazafiság szüleménye. Meglátszik rajta, hogy azt egy érző szív, egy költői szellem alkotta.

Mint politikus, államférfiú kiváló, kimagasló — mint író tüneményszerű alak volt. Azt a sajátságos, érzésteli, minden ízében eredeti, még áradásaiban is kedves és szellemes írmodorát minden tanító ismeri. Ha van valami igazság abban az ismeretes mondásban — mint Zichy Antal mondja — hogy a stilus az ember: úgy ez nála csakugyan beválik. Tüneményszerű ember, tüneményszerű stilus. Költői

műveiben az erkölcsi tökély, az igazi jóság, a szivnemesség nyernek kifejezést. Szíve telve volt költői érzelmekkel, nyitva minden benyomásnak, lelke meg át volt hatva fenkölt gondolatoktól.

Egy arisztokratikus társaságban, hol a legnagyobb magyar: gróf Széchenyi István is jelen volt, egyszer arról volt szó, ha minden könyv olvasásától eltiltanának bennünket egynek kivételével, ki melyiket választaná magának. melylyel aztán egész életén át be kellene érnie. Egyik a Bibliát, más Shakespearet, harmadik Rousseaut, negyedik Chateaubriandot stb. Széchenyi a Montaigne Essayit nevezé meg, mint olyan művet, melyet legnehezebben nélkülözne. Azt hiszem, ha Széchenyi már akkor ismerte volna Eötvös »Khartausi«-ját, minden esetre azt tartotta volna maga számára nélkülözhetlennek, hisz Széchenyinél az etika, esztetika és a poezis egymást emelték, kiegészíték.

Eötvös József báró, mint státusférfi, mint költő, mint ember ama nagy és kiváló alakok közé tartozott, ki mint eszmény lebeg a magyar haza tanítóságának szeméi előtt. Mint a nemzet atyja, ki végtelen szeretettel ölelé magához a nemzet jövő támaszait, oszlopait, a serdülő gyermekeket, az ifjúságot, a törekvő ifjut: örökös hálánkra érdemes. Csak mi tanítók, kik közvetlen tanui voltunk az ő áldásthozó és szeretetteljes működésének, csak mi értjük és érezzük át tevékenységének melegét.

Dicsőült Szellem! Legyen áldva közöttünk emlékezeted. Lebegjen felettünk áldva, termékenyítve Szellemed!

Kartársak! Áldozunk kegyeletünkkel a megdicsőült nagyság halálózásának évfordulóján, ki mint törvényhozó a legnagyobb, legnemesebb ideál, a magyar nemzeti eszme megtestesítésén fáradozott, ki mintköltő öre volt a nemzeti és emberi erények frigyládájának, ki mint a nemzet atyja, nevelője is lön.

Eperjessy István.

A tanítótestületek fejlődése és hivatása.

(Történeti alapon fejtegetve.)

Ma, amikor egész tanítási eljárásunk, a tanításnak egész mivolta lassú, de biztosan bekövetkező átalakulásoknak néz elébe; amikor a minden ágára kiterjeszkedő reformtörekvések már a kulturállamokat izgalomban tartják és természetesen kiterjeszkednek hazánkra is: akkor ezzel szemben a tanítóság nem lehet közömbös, annál kevésbbé a tanítók egyetemei — a tanítótestületek. Nem lesz tehát felesleges, ha bonczolás alá vesszük testületeink fejlődését és beléletét, ha megfigyeljük munkásságának irányát és eredményeit; nem lesz felesleges, ha mélyebben tekintünk a tanítótestületek hatáskörébe, hogy a jövőben hivatásának megfelelő tért foglaljunk el számára.

Hogy a népoktatás ügyével szemben a tanítótestületek helyzetét és viszonyát tisztán ismerhessük, elkerülhetetlen annak keletkező idejére egy futópillantást vetnünk; és hogy teljesen világos képet nyujthassak, egy kis epizóddal kell fejtegetéseimet kezdenem: a tanítótestületekkel szoros összefüggésben álló népnevelésügy multjára leendő kitéréssel.

A népnevelésügy történetéből tudjuk, hogy első ébredésének idejében egyedül az államok kezében volt, kik mesterileg ki is használták a saját hatalmuk növelésére. Az államtól vette kezébe az egyház, mely kényszerülve volt erre azon korban, hogy tanainak befogadására az emberiséget alkalmassá tegye és hogy a szellem művelésével a tántoríthatatlan hitsorsost a népben megnyerje. Az egyházak egymással versenyre szállva, a népnevelésügy iránt az érdekeltséget felköltötték és azt széles alapra fektették.

Hazánkban, mint a hol a népnevelésügy a kulturállamok között a legkésőbb indult meg: a felekezetek népnevelésügyi feltékenykedése a legtovább folyt; kihatott az még ezen század második felére is.

Ezen behatások mellett alkottatott meg a közoktatásügyi törvény, melynek megteremtésével egyidejűleg kezdődik a tanítótestületek tevékenységi köre és számbavehető mullja. Meg sem várva a törvény kötelező kimondását, hanem ellesve a célzatot, a testületek önként alakulni kezdettek — és pedig különféle minőségben. Mi sem természetesebb, mint az, hogy a mely törvény szabadkezet nyújtott a felekezeteknek népnevelésügyünk keresztülvitelében: az a felekezet szabadkezet érzett magának megalkotni az ő saját tanítótestületét is.

Ez a tanítótestületek alakulásában egy nagy következményű hiba volt, sőt ennek éppen hazánkban a nemzetiségi kérdések szempontjából meg sem kellett volna történnie; nem pedig azért, mivel a nemzetiségi ügyek sokszor a felekezetek kezében rejlenek, mely területek egyfelekezeti tanítótestületei teljesen magukban lévén, nem nyitott nekik alkalom megismerkedetni hazájuknak más gondolkozású tanfőriaival és így csaknem ellensúlyozatlanul élhettek sajátlagos eszméiknek.

Legkevésbé sem emelkedett felül tehát az, a mit a törvény megalkotása után a tanítótestületektől várni lehetett, hogy majd a különböző hatóságok testületei a népiskola tanrendszerének összes ágazataiban egymást felülmulva kitünjenek, hanem e helyett kifejlődött a különböző jellegű tanítótestületek között a viszály, mely nem ritkán itt-ott még kifejezésre is jutott.

A tanítótestületek keletkezése tehát nem egységes alapon indult meg és fejlődésében eltért magasztos céljától. Ez az egyik körülmény, melyre bátor vagyok a figyelmet különösen fölhívni, mely a tanítótestületekre kezdetben éppen úgy, mint a jelenben is oly bénítólag hat.

Most a midőn a testületek nagy tömege 25 éves multjára tekint vissza, lehetetlen e ténynek kikerülni a figyelmet s lehetetlen, hogy egyenlő gondolatra ne ébredjünk, miszerint a különböző jellegű tanítótestületeket egyesíteni kell, mert fáradozásainkat, csak úgy koronázhatja siker, »ha egyesült erővel, egymást támogatva, buzgólkodunk a népnevelésügy nagy munkájában. Egészen sajátságos állapot az, hogy azok között, kik közös téren, közös eszközökkel, közös cél felé törekcsenek, csak az egyesületi összejövetel ne lehessen közös? — És nem természetes-e vajjon, hogy a hivatás egy pályára szólított, azok egy téren együtt munkálkodjanak?»

A különböző jellegű tanítótestületeknek egyesületi körök szerint való egységesítésének eszméjével a IV. egyetemes tanitógyűlés »A tanitói

közszellem fejlesztése az általános és kötelező megyei tanítótestületek szervezése és az egyetemes tanítógyűlések állandósítása által» című tételben részletesen foglalkozott, melynek értelmében a saját belügyeik elintézésére a meglévő testületeik megtartásán kívül, a megyei tanítótestületekbe leendő belépést is kívánja.

Igen helyesen van ez felfogva, semmi hozzáadni, vagy elvonni való belőle nincs; csak hogy az eszme nem oly kisjelentőségű, mint az első tekintetre látszik és mindjobban elő is fog kerülni, de kívánatos is, hogy a testületek minden részről foglalkozzanak vele, hogy ezen elvi határozat a testületi életben is keresztül vitessék. Épen ezért ajánlatosnak találok, hogy ez ügyben testületünk keresse meg az országos szász bizottságot, vegye újból napirendjére és hozassék szintén javaslatba, hogy a IV. egyetemes tanítógyűlés által e tárgyban kifejtett nézetnek is megfelelően, meglehangú felhívásokban szólítsa fel a felekezeti tanítótestületeket ennek tárgyalására és a megyei általános tanítótestületekbe is leendő belépésre.

Amint a testületek keletkezése és fejlődése nélkülözötte az egészséges állapot, úgy működése — melyből tagadhatatlan a buzgalom és jóakarát — de különösen működésének iránya nem áll a megfelelő magaslapon. Nem, mert hiszen ha csak a testületek pályadíjat tűznek ki és egy-két szabadon választott tételt kidolgoznak, vagy saját érdekeikben mozgalmat indítanak, avagy némi módszereket megvitatnak: azzal még nem láthatják megoldva a reájuk várakozó nagyfotosságú köteleket, mely nekik osztályrészük, mely eredetileg nekik volt szánva: a népoktatásügy összes ágazatainak teljes mérvű megbirálása és fejlesztése.

Nekem úgy tűnik fel, hogy mikor kötelezővé tételtek a tanításág tömörítése, az akkori miniszterünknek nem lehetett más az intencziója: mint népnevelés- és oktatásügyünk egész rendszerének és fejlődésének a jövőjét a tanítótestületek kezébe adni. Feladatunk tehát még nincs is megoldva akkor, ha a testületek a saját érdekeikben és belügyeikben teljesítik köteleseiket; hanem szükséges, hogy szerzett tapasztalataik alapján reájuk várakozzék azon igen fontos feladat: miszerint a neveléssel és oktatással egybefüggő összes kérdéseknek gyakorlatilag használható irányt adjanak. Ez volt célja és hivatása; ez volt magától a közoktatásügy intézőitől osztályrészüül szabva, melytől mindjárt működésük kezdetén eltértek és eltérítették.

Hiszen Eötvös — a kiről különben ki volt jelentve, hogy cenzuralista — maga a »Reform« című művének a bevezetésében azt mondja, hogy a rendszerek kifejlődését »nem a központosítási elvnek tulzásig vitt alkalmazásában, hanem attól várom, hogy az önkormányzás elvét életünk minden fokozatain keresztül vigyük.*)

(Folyt. köv.)

Róza Károly.

*) A Közoktatási Tanács tárgyában a budai tanító-egylet által kiadott »Emlékirat« után.

Mégegyszer a kaszinó.

Mióta Senyei kiadta a jelszót a kaszinó, otthon vagy, ha úgy tetszik, a kör megalakítása érdekében, azóta tanítói körökben másról se beszélnek, mint erről a témáról; természetesen nem csupán csak pro, hanem contra is.

Nagyon helyesen jegyezte meg Senyei, hogy már ez is nyereség.

Magam is rendkívüli érdeklődéssel kísérvén a kérdés fejlődését, nem kerüli ki figyelmemet egy szó sem, melyet az eszme mellett vagy ellen felhoznak. Személyes tapasztalásom az, hogy a tanítóság túlnyomó többsége ritka egyértelműséggel karolja fel az eszmét s az a nem ritkán kigúnyolt vagy semmibe sem vett fiatalság csaknem egyszálalig lelkes híve a kaszinónak.

Az eszme ellenzőinek kis csapata — kimondom bátran — éppen az idősebb kartársak s különösen a vezérszerepet vivő elmék köréből szedi . . . . áldozatait, ami nagyon csodálatos dolog volna előttem, ha lélektani okát megfejtani nem tudnám. — Felhozzák, hogy az eszme halva-született, hogy a tanítókat, tanárokat nem lehet kapacziálni, (mert nagyon okos emberek) hogy a mi erőnk éppen abban rejlik, ha a polgári körökben ápoljuk az összeköttetést a szülőkkal, nem pedig onnét kiválva, fejünket összedugva elmondjuk egymásnak azt, amit úgy is mindnyájan tudunk stb.

Ime, ezek a jó urak letaszítják az újszülöttet a Taygetos mélységébe, mielőtt meggyőződést szerezhetnének arra nézve, hogy életképes-e!

Ki ismeri az új kaszinó szervezetét? Hiszen ezideig még a szervezésre vonatkozó tanácskozások sem kezdődtek meg. Hiszen jó magunkon áll, hogy jól, életképesnek szervezzük meg. Tehát ne gáncsoljuk előre, hanem csináljuk a dolgot jól s adjunk másoknak is jó példát. — A 60-as, 70-es években szereplésre került emberek féltik az akkori alkotásokat, féltik a maguk csemetéit a legújabbtól; a görögök, rómaiak, perzsák, médek, egyiptomiak birodalmi nagyszerű alkotások voltak, de elvényttek és elpusztultak azok is; helyükbe új államok, új alkotások léptek, nem mindig nagyobbyszerűek, de a közszükségletnek mindenkor megfelelőbbek.

Hogy a jelenlegi keretek, melyekben mozoghatunk, szűkek, azt érezzük mindnyájan s hogy tágítani kell a szíjjakon, melyek lekötve tartanak bennünket, azt akarjuk mindannyian.

Igaz, hogy az egyesek érvényesülhetnek a mai keretek között is; ott van a Tantestület, a Népmvelők Budapesti Egyesülete, a Budai tanítóegylet, a Tornatanítók egyesülete, a Turistaegylet, az Országos bizottság, az Eötvös-alap, a Dorottták s a jó Isten a megmondhatója, hogy még miféle egyesület, bizottság vagy testület; de a tömeg, a tanítói kar összessége nem érvényesülhet, mert szét van forgácsolva s így nem gyakorolhatja az összes közügyekre azt a súlyt, azt a befolyást, mely őt akár intelligenciájánál, akár pedig számbeli erejénél fogva méltán megilletné. Nem decentralizálni, hanem koncentrálni, egyesíteni kell az erőket.

A szervezendő új kaszinónak éppen ez lesz s ez is legyen egyik főfeladata, t. i. egyesíteni s ez által növelni az erőket s másodszer a rokonegyesületek beleolvasztásával (nem megszüntetésével) csökkenteni

a tanítótság anyagi és időbeli terheit. Ezen kettős elv érvényre jutása fogja nekünk biztosítani első sorban a tanítótság tömeges részvételét.

Hogy azonban a kaszinó igazi hatalommá fejlődjék, annak egy harmadik feltétele is van, s ez az, hogy ne zárassék ki belőle a tanítótság nem foglalkozó polgári elem sem. Keressék a szülők is az érintkezést a tanítóval s ne csak megfordítva; hiszen a szülőknek éppen úgy, vagy talán még jobban érdekükben áll az összeköttetés, mint nekünk tanítóknak. A polgárság ügyes belevonása a kaszinó keretébe először is megteremti azt a kapcsolatot, melynek az iskola és szülei ház között fenn kell állnia; — másodsor elfogadható módon — a tagsági díjak befizetésével — megadóztatjuk a polgárságot tanítói közvezélokra, illetve a közterhek egy részét áthárítjuk az ő vállalkra; harmadszor: eredményesen népszerűsíthetjük a paedagógiát a nagyközönség körében s fogékonyá tehetjük az elmélet a tanítói törekvések megértésére s méltánylására s végül adandó esetekben (teszem választási mozgalmak alkalmával) nem csupán mi leszünk egy táborban, hanem legalább ugyanannyi vagy esetleg kétszer, háromszor annyi polgár jön velünk az urnához. Ügyes vezetés mellett a fővárosi tanítótság legkevesebb 3—4 ezer szavazat felett rendelkezhetik. (Most a polgári körök rendelkeznek a mi szavazataink felett.) Nem is annyira a pénz, mint inkább a befolyás adja meg a sokszor hánytorgatott tekintélyt.

A szervezésnek tekintettel kell arra is lenni, hogy kapcsolat jöjjön létre az ország tanítótságával is. Valamelyik tanügyi lapot hivatalos közlönynek deklaráljuk s nem csupán próbatanításokról s más effélékről szóló cikkeket fogunk benne közölni, hanem . . . Itt elérkeztem végre ahhoz a ponthoz, midőn el kell hallgatnom a nyilvánosság előtt, miután a többi a szervező bizottság elé tartozik.

Igen tisztelt Kartársak! Mit gondolnak, ha már a múltban is ily hatalmas, tekintélyes testület örködött volna legszentebb ügyünk felett, vajjon akadt volna-e miniszter, ki a 300 frtos minimumhoz kötötte volna tárczáját, midőn az országgyűlés a 400-at is szívesen megszavazta volna? — vagy akadt volna-e olyan miniszter, ki a főváros derék hatósága és lelkes közönsége által megszavazott fizetést a tanítóktól megtagadja? Én azt hiszem, nem akadt volna. Egyet azonban tudok s ez az, hogy arczul ütni csak a tehetetlen gyávat lehet — büntetlenül.

Ebredjetez kartársak!

Schüffer Sándor.

Az írásbeli feladatok és javításuk módja.

S ha ezt tartjuk szem előtt, tartózkodni fogunk attól, hogy egyes mondatokat tetszés szerinti személyekről, vagy dolgokról irassunk, mert ezzel épen ellene dolgoznánk a fogalmazásnak, a mely egy személyről vagy dologról, egy tételről való gondolatoknak rendszerbe összefoglalása. E helyett inkább egy olvasmányból kerestetünk ki, vagy egy dologról iratunk czélunk szerinti mondatokat. A feladat tehát nem így fog hangzani: »Irjatok 5 mondatot, melynek állitmánya múlt idejű ige« (az egy és két t begyakorlása), hanem így: »Keressetek és irjatok ki az olvasmányból 5 oly mondatot« stb.; vagy így: »Irjatok 5 oly

mondatot a házi állatokról» stb. Továbbá, a helyes utat követve, azt is tehetjük, hogy egy dologról feladott kérdésekre kívánunk feleleteket. Például, ha a helyesírási cél a vel rag v-je átváltozásának gyakorlása lenne, így: »Írjatok mondatokat a szántásról a következő kérdések szerint: A földet mikor, (mely évszakban) szokták szántani? (Ősszel, tavasszal, teljes mondatban.) Az ekét miféle állatokkal huzatják? (Lovakkal, ökrökkel). Az ekét kivel vasaltatják meg? (A kovácscsal.) stb.

Az egyes mondatok iratása különben inkább az alsó osztályokba való s kizárólag a helyesírási célt szolgálja; a felső osztályokban már a fogalmazás tanítása lép előtérbe, összefüggő kis dolgozatok s a közéleti fogalmazványok iratása által. Az ily dolgozatok azonban csak így fognak állani a fogalmazástanítás szolgálatában, ha sohasem adunk fel tételt gondosan megállapított dispositió nélkül, melylyel, mint járószalaggal vezetnünk kell a tanulót a logikai egymásután követésére. A dispositiót előbb jobban részletező kérdések, később szűkebb szavú vázlatok tüntessék fel s a vázlatot a legfelsőbb osztályokban már ne adjuk készen, hanem a tanulók közreműködésével állapítsuk meg. A vázlatot a közéleti fogalmazványoknál, kivéve a leveleket, az adott minták pótolják.

Az e fokon előforduló írásbeli feladatok fajait két csoportra oszthatjuk, a szerint, a mint a tanuló kevesebb, vagy több önállóságot fejt ki kidolgozásában.

1. csoport: Másolás; betanult szöveg leírása; diktálás után való írás; olvasott szövegből a feladatban körülírt alaki mondatok kikeresése s kiírása; nehezebb írásu egyes szavak leírása, pl. kereset, keresett, kezdet, kezdett stb. (*képezzetek a kezd, néz stb. igékből t képzővel főneveket, s írjátok le a főnév után az igének a tárgyatlan ragozású jel. mód jel. idejű egyes szám 3. személyét.) Egyszerűbb átalakítások (pl. az elbeszélésnek a múltból a jelenbe áttétele, vagy akként megváltoztatása, hogy az író helyett a cselekvő személy mondja el első személyben stb.)

2. csoport: Szabadabb átalakítások; egyes mondatok írása feltett kérdések szerint, lehetőleg úgy, hogy egy kis egészet alkossanak; fogalmazás vázlat szerint; közéleti fogalmazványok.

II.

Az írásbeli feladványoknak a célhoz való jól megválasztása és feltalálása képezi a nyelvtan tanításában a tanítónak első fontos feladatát; a második az elkészített dolgozatok átnézése és javítása. Ez a munka a tanítónak egyik legterhesebb, de legszükségesebb tennivalója. Terhes voltát észszerűleg könnyíteni lehet, de a munkát elhanyagolni nem szabad. A munka terhét enyhítse a nemes kötelességérzet s annak tudása, hogy fáradtságunk egyik szent kincsünk, a nemzeti nyelv érdekében történik. Elhanyagolását tiltja nemcsak a tanítás kívánt eredménye, hanem az erkölcsi nevelés követelménye is. Ha nem képzelhetünk oly jóra való tanítót, a ki a hibás feleletet ki nem javítja, épen úgy nem képzelhetünk olyat, a ki az írásbeli dolgozatokat átnézés nélkül hagyja. Főlösképpen volna ez eljárásnak tanulmányi rossz következeit fejtegetnem; de rá kell mutatni röviden erkölcsi rossz eredmé-

neire. A figyelemre nem méltatott dolgozat lehüti a tanuló munkakedvét, lassankint hanyaggá, könnyelművé, fölületessé teszi az előbb szorgalmat is. Így nem képezhetünk a jövő számára lelkiismeretes, a munkát és időt becsben tartó jellemeket!

De ha terhes ez a foglalkozás, tervszerűen elő kell segítenünk megkönnyítését. Erre a legcélszerűbb eszköz az írásbeli dolgozatok kellő előkészítése. Sokkal kevesebb fáradság úgy vezetni a tanulókat, hogy semmi hibát se, vagy lehetőleg keveset ejtsenek, mintsem a hibákat utólag javítgatni. Aztán a helyes előkészítésnek a tanulókra is meglesz a maga erkölcsi hatása. Így a gyöngébb növendék is kedvet kap a munkához s munkakedvét fokozni fogja a siker öröme. Ez előkészítésnek meg kell történnie, (mint ezt a Nagy László-féle Magyar nyelvtani Vezérkönyv I. része legújabbán megjelent kiadásának általam írt Bevezetésében is kifejtettem) tárgyi, helyes kifejezési és helyesírási szempontból.

(Folyt. köv.)

Komáromy Lajos.

T Á R C Z A.

A múltból.

A fizetések emelése, javítása és rendezése — sajnos — még mindig napirenden van papíron és óhajtásokban (bár volna már a zsebekben!) Nem lesz talán minden érdek nélkül, ha fellebbentem a fátyolt egy régebbi fizetésrendezésről, melyben Pest város tanítói részesültek anno 1852-ben. Elvégre is a múltnak egy-egy ilyen tanügytörténeti mozzanatából okulást építhetünk és lelhetünk jelen cselekedeteinkhez, mint reményt jövő küzdelmeinkhez. Ebből a szempontból pedig nem lesz minden tanútság nélkül — az akkori iratokban átkosnak nevezett — lázadás utáni szomorú évek ezen ténye.

A következő körlevél s annak melléklete bővebb magyarázatul fog szolgálni:

329

„852.

Körlevél a pestvárosi nyilv. elemi Tanodák t. Tanítóihoz!

Városunk t. Községtanácsa f. hó 3-án valamint a javított díjazásra méltatott altanítók, — úgy a tanszemélyzetnek sorozatát megalapítván, az ./. alatti mellékletben ezennel a t. Tanító személyezettel hivatalosan közöltetik. S minthogy a t. Tanács a javításokat oly czélből tette, hogy a köziskolákat s ezekkel a népnevelést felvirágoztassa, méltán elvárja a Tanító Uraktól, hogy mindenki kötelességét lelkiismeretes buzgalommal teljesítse s hogy ezt minél jobban tehessék, a T. Tanács szükségességnek látta, minden nyilvános tanító teendőit egy tisztí utasításban egybefűzve addig is megalapítani, még a magas közoktatási

Miniszterium az iskolák szervezését országszerte elrendelni méltóztatik s újabb utasítást szaband, ezen tiszti utasítás a T. városi Tanács folyó évi jun. 16-án $\frac{9099}{50}$ számú határozata szerint $\frac{1}{2}$ alatti 320. számú csatolványban (német fordításban is) oly meghagyással közöltetik a Tiszt. Tanítótestülettel, hogy egyelőre a Főtanító Urak az illető Altanítókkal együtt s mi előbb elolvassák, s másodszeri köröztetés alkalmával az egész kiterjedésében leirandó, miszerint minden tanodában meglévén annak meglartása bizonyosabban eszközölthessék. Engedje az Úr Isten, hogy tanodáink felvirágozván, testületünket köztisztelet érje s így ügyekezettünket a legjobb siker koronázzván, az Ég, a Felsőség és a kezeinkből kikerülő jobb nemzedék áldásaira méltók lehessünk.
Pesten, September 5-én 1852.

Majer István s. k.
iskola igazgató.

Azt hiszem, tisztelt olvasóimat a fenti körlevélben említett két melléklet közül a dolgok természete folytán is egyelőre jobban érdekli az első s így most azt közlöm, fentartván magamnak a t. Szerkesztő úr szives engedélyével azt a jogot, hogy a külömben érdekes tiszti utasítást más alkalommal mutassam be.)* Az említett melléklet ez:

329 Számhoz.

1852

Az 1852 évi augusztus 9-én és folytatva 11-én, 12-én és 13-án Pesten tartott Községtanács-ülés jegyzőkönyvének kivonata.

12,770. A felsőbb helyről kiküldött pénzügyi választmány munkálatát megbirálásul bemutatja.

Tekintetbe véve azon sokféle akadályokat . . . stb.

Végül pedig szükségesnek találtatott a városi tanítószemélyzet fizetvényeiben egy igazságos arányt helyre állítani és ez úgy ítélhetik elérhetőnek, ha az iskolai didactrum,**) melyet eddig kizárólag a főtanító urak élveztek, hatóságilag beszédni s annak jövedelmeiből a tanítók fizetését szaporítani, az iskolai didactrum havi 20 p. krban megállapittatik, — s annak mikénti szedése és kezelése körül az iskolai bizottság javallatot teend, — emeltetik pedig a természetbeli szállás és az iskolai bizottmány által megállapítandó failletményen kívül a főtanítók évfizetése 800 pforintra, az altanítók fizetése pedig három fokozatban emeltetik, úgy hogy a természetbeli egy szoba, egy-egy ölfán kívül tizenegyen 400 pfrtban, tizenegyen 300 pfrtban és tizenötön 200 pforintban részesíthetnének, ez által a tanításra csak jótékonyan ható versenyzés elérnének stb.

Kelt, mint fent.

Vallherr s. k.
jegyző.

Eddig a múlt! Mit szól ehhez a jelen? Ilyet olvasva kénytelen az összehasonlításhoz nyúlni. Nem vagyok ugyan barátja »a régi jó időknek«, de különösen nem az ötvenes éveknél s mégis »mintha volna a dologban valami, ami gondolkodóba ejti az embert.«

Sárkány.

*) Köszönettel fogjuk venni. Szerk.

**) Tanpénz.

EGYESÜLETI ÉLET.

A »Népnevelők Budapesti Egyesülete« múlt hó 22-én tartotta az új ciklusban első választmányi ülését. Jelen voltak Sretvizer Lajos elnöklete alatt: Kurz Sámuel, György Aladár, Lakits Vendel, Schön József, Ehmann Ferencz, Nemeeskay Irma, Wendler Irma, Pick Ludovika, Budinszky Károly, Diószeghy Béla, Witkowszky Sándor, Cservenka Ferencz, Doroghsághy Dénesné, Scherer István, Jeny József, Drajkó István, Pink János, Hajós Mihály, Koncsek Lajos, Zipser Károly, Szóts András, Szóke István, Moussong Géza, Sántha Lajos, Kugler János, Schäffer Sándor és Kapi Rezső, utóbbi mint jegyző. Elmaradását bejelentette: Vajdaly Gusztáv.

Elnök üdvözli az újonnan választott tisztikart és választmányt; kéri azok támogatását az előttünk álló esztendőre, hogy a vállvetett munkával egyesületünk magasztos céljait minél inkább megközelítsük. Megnyitó beszéde folyamán megemlékezik Mészner József néhai nyug. érdemkeresztes főv. igazgatótanítóról, ki egyesületünknek tiszteletbeli tagja volt, a kit nagy részvét mellett múlt hó 9-én kísértünk az örök nyugalom helyére. Mészner József 1869-ben választmányi tagja volt az egyesületnek, 1871-ben alelnöke, 1875-től kezdve pedig tiszteletbeli tagja. Elnök részvétiratot intézett a hátramaradt özvegyéhez, s részvétünket jegyzőkönyvileg is megörökíteni kéri.

Ugyancsak jegyzőkönyvileg fejezi ki részvétét a választmány Priczel János igazgató, egyesületünk tagjának elhunytá felett, s végül őszinte részvételének ad kifejezést buzgó titkárunk, Hajós Mihálylyal szemben, ki nemrégiben szeretett édes atyját veszítette el.

Múlt évi december 16-án ünnepelte a II. ker. állami tanítónőképzede fennállásának 25 éves jubileumát, mely ünnepélyre egyesületünk is hivatalos volt. Az egyesületet az ünnepélyen Kurz Sámuel alelnök képviselte.

A dorján Márton és Maccher Géza prot. árvaházi tanítók, daczára annak, hogy az egyesületbe való felvételüket ők maguk kérelmezték, a nekik küldött lapot nem fogadták el. A választmány fentnevezett két egyént töröltni határozta a tagok névsorából.

Új tagokul beléptek egyesületünkbe január 1-től: Ambrózy Béla, Roboz József, Szabó Irma, Bencze Dezső, Bujda Fde, Cavalloni Pál, Dudich Dezső, Hunyady Béla, Jablonkay Géza, Mazurek Pál, Peres Sándor, Simon Miklós, Streiling Ilona, Schönreither Irén, Szabó Irma, Tóth József, ft. Tihanyi Károly, Tóth Béla, Vizer Arthur, Zöld Károly és Zombory Béla. Egyesületünk tagjainak száma jelenleg 348.

Elnök bemutatja a számvizsgáló bizottság jegyzőkönyvét, melyben az kijelenti, hogy a pénztárt megvizsgálta s azt a legnagyobb rendben találta. A pénztár állapota a következő: Bevétel 1895. június 22-ig 155 frt; kiadás 43 frt és 31 kr; ehhez képest a pénztárkészlet, beleszámitva a múlt évi 158 frt és 12 kr. maradékot: 269 frt 81 kr.

Olvastatik az országos tanügyi Congressus előkészítő bizottságának felhívása a milleniumi congressus tárgyában. A választmány a felhívást a paed. szakosztályhoz teszi át tárgyalás végett; az előkészítő bizottságba pedig képviselőül: Budinszky Károlyt, Szabó, Bugáth Lászlót, Cservenka Ferenczet, Diószeghy Bélát és Kapi Rezsőt küldi ki.

A magyar irodalmi és részvénytársaság felszólította a Budapesten levő tanító-egyesületeket, s így a Népnevelők Egyesületét is, hogy a vállalatukban megjelenő lapokat használjuk fel érdekeink védelmére. Az eszme magában véve nagyon szép; de ebbe a Népnevelők Egyesülete nem mehet bele, miután az utóbbi időben az összes napilapok nagyon szívesen felkarolták a tanítók ügyét s ha mi csak egy lapot látnánk el tanügyi dolgokkal, úgy a többi lapokat idegenitenők el magunktól.

A választmány a könyvtárosnak köszönetét fejezi ki, hogy könyvtárunkat olyan állapotba helyezte, miszerint már néhány nap múlva az használatba vehető. Egyszermind felkéri Zipser Károly tagtársunkat, hogy Diószeghy Béla könyvtárosnak a könyvtár kezelésében segítsek.

Konczek Lajos szerkesztő több hozzáérkezett panasz-levelet mutat be, melyek szerint a régi kiadó a hozzá beküldött előfizetési pénzeket lefoglalja s azokat mások hátralékainak fedezésére fordítja. Kéri a választmányt, hogy ez ügyben küldjön ki egy bizottságot, mely azt megvizsgálja, s esetleg törvény útján hozza rendbe a dolgot. A bizottság tagjai: Kurz Sámuel, Ehmán Ferencz, Schäffer Sándor, Cserevka Ferencz és Hajós Mihály lettek.

Kálnay Nándor, mint az egyesület alapító tagja, kéri az egyesületet, hogy neki a lapot ingyen küldje meg. A választmány egy régebbi választmányi ülés határozata folytán Kálnay Nándornak tiszteletpéldányt küld.

Kapi Rezső.

A »Népnevelők Budapesti Egyesületének« paedagogiai szakosztálya e hó 26-án, d. u. 6 órakor tartotta meg alakuló gyűlését. A szakosztály gyűlései mindig élénk látogatottságnak örvendettek, s hogy ez alkalommal a szokásosnál csekélyebb számban jelentek meg a tagok, nem érdeklődés-csökkenését jelent. — Több egyesület is hirdetett ugyanezen időre gyűlést s az érdeklődők megoszlottak.

Jelen voltak Schön József elnöklete alatt: Budinszky Károly, Böngérfi János, Frecska József, Gergely István, Göndöcs József, Győrffy János, Héczey Nándor, Hofer Antal, Kapi Rezső, Kaposvári József, Luttenberger Ágost, Locsava Aurél, Nagy László, Sándor Péter, Schäffer Sándor, Schönviszky Aladár, Váradí Amadé.

Az elnök üdvözölte az egybegyűlt tagtársakat, s kérte őket, hogy mindenekelőtt a két alelnöki és két jegyzői állás betöltéséről gondoskodjanak. — A szakosztály alelnökül Budinszky Károlyt és Böngérfi Jánost, jegyzőül Locsava Aurélt és Göndöcs Józsefet választotta meg.

Schön József elnök ezután néhány szóban körvonalozta a paedagogiai szakosztály jövő működését. —

A múltból merithetjük a tanulságot a jövőre is; ha jövő működésünk meg fog felelni az eddiginek, akkor a szakosztály jövője biztosítva van. — Örömmel hivatkozik egy tényre, a melyért annak idejében a szakosztály is sokat küzdött: a kultuszminiszter fölvette programjába azt a pontot, hogy ezentúl minden tanár államvizsgát lesz kénytelen tenni. Mi ugyan ki akartuk ezt terjeszteni az egész tanítóságra, annak minden árnyalatára, de első lépésnek ennyi is elég öröndetes. Egy másik, a tanítói tekintélyt a legközvetlenebbül érintő dologért is kell majd küzdenünk s ez az, hogy a tanítói oklevél teljesen

egyenlő értékű legyen az érettségi bizonyítvánnyal. Ez oly fontos dolog, s anynyi minden függ tőle, hogy valóban nem fogunk hiábavaló munkát végezni, ha ez eszme mellett küzdünk. —

Az eddigi szokáshoz hiven, a szakosztályban felolvasások is fognak tartatni. Eddig három jönevű paedagógust sikerült az elnökek megnyernie, kik megígérték, hogy felolvasásaikkal változatosabbá teszik a szakosztály működésének programját. Ezek: Léderer Abrahám, Peres Sándor és Radó Vilmos urak. —

Az imént megválasztott alelnöknek Budinszky Károlynak is vannak tervei, melyek különösen az önéképzésre lesznek hatással. — Feladatunk lesz végül a fővárosi, s ezzel együtt az általános tanügyi mozgalmak fejlesztése, a mennyire tőlünk telik. — Így akarunk haladni a jövőben. —

Az élénk helyesléssel fogadott beszéd után Budinszky Károly alelnök köszönte meg a beléje helyezett bizalmat, s fönt említett tervét, mint javaslatot terjeszti a szakosztály elé. — Mi a gyakorlati téren működő paedagógusok vagyunk, s bár mily kedves is az elmélet, nekünk nem lehet más feladatunk, mint az elméleteket a valóságba átvezetni. Az iskola kristály, melynek jegecedő pontja a tanító, és e körül alakul kinek-kinek a modora, egyénisége. Indítványozza, hogy az elméleti rész mellett a gyakorlatit is fejlesszük, s irányítsuk a szakosztály működését paedagogiai seminariumok útján gyakorlati tanítások tartására. Ha kiki bemutatja a maga eljárását, találunk bizonyára mindenikben ránk nézve új, s felhasználható dolgokat. — Kéri a szakosztályt, hogy bizza meg az elnökséget azzal, hogy az előadottak értelmében valamely tagtársat egy részletes tervezet kidolgozására kérjen fel.

A szakosztály az előadottakhoz hozzájárul, s a tervezet elkészítésével magát az előadó alelnököt bizta meg.

Az alakuló gyűlés ezzel véget ért.

Locsava Aurél.

A »Népnevelők Budapesti Egyesülete« paedagogiai szakosztályának megalakulása után megalakult ugyanezen egyesületnek társadalmi szakosztálya is. Az alakuló gyűlésen ugyanazon tagtársak vettek részt, a kik a paedagogiai szakosztály gyűlésén.

A tisztikar Schaffer Sándor szakosztályi elnök elnöklete alatt a következőképen alakult meg: alelnökké megválasztottak: Erdy Ernő és Váradi Amadé, jegyzökké: Hécezy Nándor és Schönviszky Aladár.

Schaffer Sándor elnök ezután néhány szóval vázolta a szakosztálynak jövőendő feladatát s tevékenységre buzdította az egyesület minden tagját, mely után azt mondja — nyugodtan várjuk a már remélhetőleg nem távol levő időpontot, mely a tanítótság egy szebb jövőjének lesz hajnala.

Az elnök a gyűlést ezután bezárta.

Schönviszky Aladár.

Az »Aradvidéki Tanítóegylet« igazgató választmánya legutóbbi ülésén Szathmáry István I. alelnök bejelentette, hogy az egyesületnek ama mozgalma, hogy a tanítók a legközelebbi országos választás alkalmára akként szervezkedjenek s oly irányban hassanak, hogy a képviselőjelöltek a tanügy kérdését programjukba beállítsák,

s hogy egyes vidékeken a tanügy oszlopos férfiai léptetessenek föl je-
löltekül — számos hazai társ egyesületnél talált pártoló viszhangra.

A milleniumi kiállítás országos bizottsága felszólította a tanító-egye-
sületet, hogy a kiállításon megfelelő módon részt vegyen. Az igazgató
választmány a beküldött tervezetet kiadta Balázs Ferenc tagnak,
hogy véleményes és részletes javaslatot terjesszen a legközelebbi
ülés elé.

Az egyesületből megindult azon mozgalom, hogy a vallás és köz-
oktatásügyi miniszter 62,876—893. sz. rendeletével sujtott tanítóknak
az iskolafenntartók lakbérilletményt adjanak, eredménnyel kecsgetet,
amennyiben a tanítók »Országos Bizottsága« ujabban ily értelmű emlék-
iratot menesztett a miniszterhez; helyenkint így Szolnok és Gyöngyös
városokban a tanítók részére már külön lakbér-illetmény folyósított
is. A II. alelnök: Schröd György elnökle alatt kiküldött bizottság
jelentése szerint a legjobbat várhatni e kérdésben az érdekelt megyebeli
tanítószervezet, de különösen az aradi izraelita tanítók érdekében is.

Olvastatván az »országos tanügyi kongresszus« előkészítő bizott-
ságának felhívása, az ülés kimondotta, hogy a kongresszus eszméjét örömmel
üdvözli, annak valószínűsítéséhez úgy erkölcsileg, mint anyagilag hozzá-
járul s e célból időről időre képviselteti magát a szervező bizottság
üléseiben.

Végül tárgyalták az ülés legfontosabb tételét: az egyesület 25
éves jubileumának kérdését. Erre vonatkozólag

Mádai Mátyas egyesületi elnök a következő tervezetet körvonalozta:

1. Az egyesület jubiláris közgyűlése tartassék a Délmagyarországi
tanítóegyletnek Uj-Aradon lefolyó közgyűléssel egy időben.

2 Ezen időre meghivandó a »Magyarországi Tanítók Országos Bi-
zottsága« is, hogy tartaná ülését Aradon. Ezzel együtt ülésezhet az
az Eötvös-alap és Tanítói árvaház országos bizottsága is.

3. Valamennyi szomszéd megyebeli tanító egyesület is meghivandó,
képviselné magát a jubileumon néhány taggal, illetőleg bivassanak fel,
tartsák közgyűléseket egy két nappal a jubiláris ülés előtt s aztán rán-
duljanak át Aradra az országos ünnepségre.

4. Minden megjelenő tanító, ha jelentkezik, az egyesület vendégé-
nek tekintendő, kinek elszállásolásáról és szórakoztatásáról az aradiak
gondoskodnak.

5. A délvidéki tanítók közül 400, az egyesületből 100 (vidéki) a
fővárosiakkal érkező 100 és a szomszéd megyékből jövő 100 tanítónak
elszállásolására legalkalmasabb lenne az iskoláknak kaszárnyaszerű
bebutorozása.

6. Az 5-ik pontban érintett berendezések költségeinek viselésére
Arad város hatóságát kell megkérni.

7. Azonban, mivel a jubileum Arad város közönségének közremű-
ködésével vagyis támogatásával tartatik meg, igyekezni kell a vendég
tanítók közül minél többet magánházaikba elhelyezni.

8. Az ünnepségek következőképen folynak le:

a) első nap gyülekeznek a Délmagyarországi Tanítóegylet tagjai
Uj-Aradon, honnan az Aradon elszállásolandók átvezetendők és elhelye-
zendők.

Ugyanaznap este megtartja a Délmagyarországi Tanítóegylet vá-

lasztmányi ülését és ismerkedési estélyét Uj-Aradon, melyen az aradi tanítószakszövetség testületileg részt vesz, valamint a megjelent vidékiek is.

b) második napon ünnepi ülésüket tartják a délmagyarországiak Uj-Aradon, melyen nagy deputációval megjelen az aradi egyesület is. Délután megtartja az Országos Bizottság a maga gyűlését a városházán minden érdekelt fél részvételével.

c) ugyancsak második nap este 8 órakor valamennyi Aradra és Uj-Aradra gyűlekezett tanító és velök az aradi közönség lelkes tagjai összesereglenek a városligetben országos ismerkedés céljából egy közös bankettre (800—1000 teríték), melyet 10 órakor táncmulatság követne két zenekar mellett.

d) harmadik napon a Délmagyarországi Tanítóegylet Uj-Aradon tartja rendes ülését 8 órakor, az aradvidéki tanítóegylet pedig diszülését tartja a városházán. E diszülésen részt vesz valamennyi jelenlevő tanító; az ülés maga csupa ünnepségből állana. 60—70 percznél tovább nem fog tartani. Ülés után lehetőleg együttes ebéd. A délutáni vonatokkal a kirándulásokra alakult csoportok egy-egy aradvidéki tanító vezetése alatt vidékre indulnak.

e) negyedik napon tartatnék az Aradvidéki Tanítóegylet rendes közgyűlése a polgári iskolai nagyteremben.

A gyűlés egybehozására kiküldenek: gyűlést rendező bizottságot; fogadó és elszállásoló bizottságot, pénzügyi bizottságot és kirándulásokat rendező és vezető bizottságot stb.

Az igazgató választmány Márai Mátyás tervezetét egész terjedelmében elfogadta és megbizta az elnökséget, annak értelmében a szükséges intézkedéseket haladéktalanul megtenni.

Tudósító.

I R O D A L O M.

A föld és népei. E nagyszabású föld és népismereti munkából most jelent meg az 5. 6. 7. és 8. füzet. E füzetek tartalmát az Egyesült Államokban lakó indiánok, az egyesült államok földje, az itteni letelepülési forrongások, a vallásos élet, a demokrácia s az amerikai városok ismertetése képezi. A mű érdekességét nagyban fokozza a szöveg közé nyomott sok szép kép, megszerzethetését pedig nagyon megkönnyíti az olcsóság, amennyiben egy-egy füzet ára csak 30 kr. Megrendelhető minden könyvkereskedés után Méhner Vilmos könyvkiadónál Budapest, Papnövelde-utca 8. sz.

V E G Y E S E K.

— **Kérelem.** Felkérem az egyesület igen tisztelt tagjait, hogy azok, kik lapunk ez évi számait még esetleg nem kapták meg, sziveskedjenek ezt nekem tudomásomra hozni. Lapunk kiadója, »Weisz Testvérek« czég a szerződés értelmében az expediciót is köteles végezni. Ezt azonban, mint ma rájöttem, roppant feltületesen vezette, így történt meg, hogy mintegy 50 egyesületi tag máig sem kapott lapot. Az egyesület nevében felszólítottam a kiadót, hogy ily eset többé meg ne történjék s hogy a mulasztottakat azonnal pótolja. Elnézést kérünk tehát a rendtelenségért, nem az egyesület a hibás. — Végül igen kérem az egyesület tagjait, sziveskedjenek engemet azonnal értesíteni, ha a lapot nem kapják. Kartársi üdvözléssel Budapest, 1895. január 29-én, **Hajós Mihály**, egyes. titkár (l. Attila-utcai iskola.)

— **Fizetésünk ügye.** A közoktatásügyi bizottság január 28-iki ülésén tárgyalta a belügyminiszternek a tanítók fizetése dolgában érkezett leiratát. Havas Rezső dr a külföldi városok tanítóinak fizetéseit ismertette s azok alapján mutatta ki, hogy a miniszter határozatának megokolása, mely szerint a fővárosi tanítók fizetése kedvezőbb, mint a külföldieké, egészen tarthatatlan. Indítványozta, hogy a bizottság a törvényhatóság első határozatának változatlanul való fentartását hozza javaslatba. Hasonló értelemben szóltak még: Tencer Pál, Gombár Tivadar dr., Csiky Kálmán, Kern Tivadar, Hegedűs János, Szász László, Lád Károly, mire a bizottság elfogadta Havas indítványát. Kimondták azt is, hogy amennyiben a belügyminiszter a fizetéseket változtatás nélkül helyben nem hagyáná, a polg. isk. tanítók heti óraszámának szaporítását is elejtik, mert ez esetben nem volna méltányos az órák szaporítása.

— Az »Eötvös-alap országos tanítói egyesület« f. é. február hó 2-án (szombat) délelőtt 10 órakor a VI. ker. Andrassy-úti állami felső leányiskola és polg. isk. tanító-képző-intézet dísztermében — báró Eötvös József emlékeztetések megünneplésére — közgyűlést tart, melyre az »Eötvös-alap« tagjai s a fővárosban alkalmazott összes tanárok, tanítók és tanítónők, valamint az »Eötvös-alap« általában a népoktatásügy iránt érdeklődő közönség tisztelettel meghívotnak. Az ünnepély sorrendje a következő: 1. A budai »Paedagogium« ifjúságának karéneke. 2. Elnöki megnyitó, Zichy Antaltól. — 3. Emlék-beszéd báró Eötvös Józsefről, Peres Sándortól. — 4. Titkári jelentés az »Eötvös-alap« állapotáról. — 5. Az »Eötvös-alap« jótéteményeire vonatkozó pályázat kihirdetése. — 6. Elnöki zárzó. — 7. A budai »Paedagogium« ifjúságának karéneke. — Budapest, 1895. január 25. **Péterfy Sándor**, elnök; **Lakits Vendel**, titkár.

— **A Magyar Turista-Egyesület tanítói osztálya** 1895. február hó 5-én (kedden) délután 6 órakor a IV., gróf Károlyi-utcai iskolában tartja 17. évi rendes közgyűlését. Tárgysorozat: 1. Dr. Verédy Károly elnöki megnyitója. — 4. Ulrich G. Adolf titkári jelentése. — 3. Kurz Sámuel bemutatja a számvizsg. bizotts. jelentését, az 1894. évi pénztárkezeléséről. — 4. Moussong Géza ügyv. alelnök betérjeszti az 1895. évi költségelőirányzat és a választmány javaslatait. — 5. A tisztikar és választmány leköszönése s a választás megejtése. (Választandó az 1895—97. évre: elnök, 2 alelnök, titkár, 2 jegyző, pénztáros, ellenőr, 24 főv., 11 vidéki rendes választmányi és 6—6 pótválasztmányi tag. Ezekon kívül 3 számvizsg. biz. tag, a kirándulási bizotts. elnök, alelnök és jegyző.) — A közgyűlést társasvacsora követi, a IV., Kálvintéren lévő Drexler-féle vendéglő külön éttermében.

— **Tanítói jubileum.** A főv. tanítói karnak egyik derék, munkás tagja: Garay Antal igazgató-tanító f. é. február hó 14-én ünnepli tanítói működésének 25. évfordulóját. Az ünnepséget a krisztinai el. iskola tantestülete rendezi s az a jelzett nap délelőttjén 11 órakor fog végbemenni. Üdvözölni fogják az ünnepeltet: az iskolaszék elnöke, a tantestület nevében Czike Imre, a Budai Tanítóegylet küldöttsége stb. Este az I. ker. polgári körben bankett lesz a jubiléus tiszteletére.

— **Kirándulás.** A turisták tanítói osztálya f. hó 7-én (csütörtökön) az ó-budai Goldberger-féle kékkfestő-gyárba kirándulást rendez. Gyülekezés a III. ker. Kiskorona-u. el. iskolában d. u. 2 és 3 óra között. Indulás 3 órakor. — A gyár megtekintése után társas oszonna a Korona-vendéglőben. Vezető: **Marks Henrik**.

— **Fizetésünk ügye a képviselőházban.** A magyar törvényhozó-testület m. hó 25-iki ülésén Bánó József képviselő a közoktatásügyi budget tárgyalása alkalmával erős kritika alá vévén a magyar közoktatásügy terén tapasztalható sanyaru állapotokat, a székesfőv. tanítók fizetése ügyéről is megemlékezett, a következőket mondván: A magyar közoktatásügyi budget pedig, ha mindent összeveszünk, nemcsak a rendest, hanem a rendkívült is, alig teszi összes butgetjének $\frac{1}{34}$ részét. Ezzel csak azt akartam kimutatni, hogy Budapest fővárosa a legszebb példával megy elől. És tisztelt uraim, mi történt most is ebben a dologban a legközelebbi időben? Történt az, hogy Budapest fővárosa minden tisztviselőjének felemelte a fizetését 1895. január 1-től fogva, és ezt felterjesztette a miniszteriumnak. A volt belügyminiszter úr a tisztviselők fizetését megerősítette, de 600 tanárnak fizetését nem akarta megerősíteni. Hát, tisztelt Ház, nemcsak a magam nevében, hanem azon párt nevében is, melyhez van szerencsém tartozni, egyrészt Budapest fővárosának ezen hazafias eljárásért a legmelegebb köszönetet nyilvánítom; (Élénk helyeslés és éljenzés a bal- és szélsőbalon), másrészt pedig rosszalásomnak adok kifejezést a magam nevében és az egész párt nevében, a melyhez tartozom, azon kvalifikálhatlan eljárás felett, melyet a volt belügyminiszter ebben az ügyben tanusított. (Élénk helyeslés a bal- és

szélső baloldalon.) — Bánó képviselő úrnak a hazai tanítószegély iránt érzett jóindulatát régtől fogva ismerjük már. És ép ezért köszönetet mondunk ez újabban tanúsított nemes magatartásáért is, melylyel méltányos érdekeinknek az ország színe előtt szegélylőjává szegődött. Bár minden hónapja ily nemesen, ily bensően gondolna azokra, kiknek első sorban köszönhető, hogy hónapok óta gyóttalán vannak. Szerencsés az a város, melyet ilyen derék férfiú képvisel.

— **Wlassics Gyula a tanügyi lapok szerkesztőjéhez.** Új közoktatásügyi miniszterünk szándékoll reformterveinek sikeres megoldása végett kívánatosnak tartván azoknak a tanügyi szaklapokban való kellő előkészítését s a szakajtónak jóakarató támogatását, az együttműködés módozatainak megbeszélése ezéjjából felhívja a tanügyi lapok szerkesztőit, hogy a közoktatásügyi budget letárgyalása után őt egy később kitűzendő napon hivatalában felkeressék. — Részünkről csak örömmel üdvözöljük a közoktatási miniszter úr ez elhatározását, s lapunk hasábjaiával szívesen állunk rendelkezésére oly törekvéseknek, melyek a hazai tanügyi javítását célozzák.

— **Hymen.** Diószeghy Béla f. v. tanítóársunk s egyesületünk könyvtárosa m. hó 26-án jegyezte el Horvay Aranka k. a. f. v. tanítóát, Horvay Árpád nyug. törv. széki bíró kedves leányát. Az ég áldását kérjük szép frigyükre!

— **A »Máramarosmegyei tankerületi általános tanító-egyesület«** köréből. Az egyesület a milleniumra megírta 25 éves történetét. E végből tervezeteket kellett beadni; a határidőig két tervezet érkezett be, mindkettő szerzői: Deák Gyula és Pataki Ferencz, kik a január 16-án tartott választmányi ülésen megbizattak a történet megírásával, munkájuk 100 koronával jutalmazatik. — A választmány a szeretetházialap növelése végett február 2-án tásas-estélyt rendez. Az alap eddig közel 3000 frt.

— **Nyugtázás a »Népnevelők bp. Egyesülete«** pénztárába befizetett tagdíjakról az 1895. év január hó végéig. 1895. l. nre: Mazurek Pál, Streiling Ilona; — I. II. nre: Falvay Antal, Kurcz Sámuel, Szabó Irma, Toldy F. u. iskola; — eg. évre: Fényes Dezső, Radó Vilmos, Alex Albert, Lux Ede, Luttenburger Ágost, Lederer Ábrahám, Stern Ábrahám, Brocskó Lajos, Nagy László, Fülbier Béla, Hindy Kálmán, Pesthy Gizella. — **Cservenka Ferencz,** pénztáros.

— **A »Népnevelők Bp. Egyesületének«** pénztárosa felkéri a t. Tagtársakat, miszerint ha pénzbeszedőnk febr. hó első napjain nem jelenhetne meg minden iskolánál — mert ez lehetetlen — a tagdíjakért minden esetre meg fog jelenni, ha valamivel később is. Ennélfogva czélszerű lesz a tagdíjra szánt pénzt vagy félretenni, vagy postautalvánnyal hozzánk beküldeni, nehogy ismétlődjék azon kifogás, hogy a pénzbeszedő későn jött a tagdíjakért. Különösen a mult s előző évről hátralékos Tagtársak részéről kérünk több figyelmet az egyesület iránt, mert ellenkező esetben a legnagyobb sajnálatunkra kényszerítve leszünk törvényes eszközökhöz nyulni s nekik még nagyobb költséget okozni.

— **Értesítés.** A Népnevelők budapesti egyesületének igen tisztelt tagjait van szerencsém értesíteni, hogy Niklay János (lakik: VIII. Mária-u. 56. sz. a) fényképész és festő művész úrnál sikerült az egyesület tagjai számára rendkívüli kedvezményes árakat készközölnöm. Néhány festmény már ki is van állítva egyesületi helyiségünkben (Gr. Károlyi-u. iskola, földszint) hol azokat meg lehet tekinteni. Az árak a következők: 1) Eredeti fénykép felvételek vagy másolások: Vizitkártya: 3 drb 1.50; 6 db 2.50. — Cabinet: az első 2 frt, a többi 1 frt; 6 db 6 frt. — Makart: az első 3 frt, a többi 1 frt; 12 db 12 frt. — Boudoire: dbja 2 frt. — 8—10 hüvelyk nagyságu: az első 6 frt, a többi 3. — 10—12 hüv. nagys.: az első 9 frt, a többi 3.50 — Féléletnagyságu: az első 12 frt, a többi 4 frt. — 2) Színezés: Vizitkártya festés dbonkint 1 frt. — Cabinet (Albumra) drbja 2.50 — Cab. (Aquarellpapírra) 3. — Makart 4.—, Boudoire 1—3 személyig 6.—, Boudoire 4 v. több személyre alku szerint. — 8—10 hüv. nagys. kép 8 frt. — Detto több személyre: 10 frt és feljebb. — 12—12 hüv. nagys. 15 frt. — Féléletnagyságu 25 frt és több személyre feljebb. — Megjegyzendő, hogy a képek csak rövid ideig maradhatnak kiállítva, azért bármikor megtekinthetők. Csütörtökön d. e. 8 órától 1/2, 11-ig az én jelenlétemben. Tisztelettel **Schäffner Sándor,** a társadalmi szakosztály elnöke.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sch. Gy. Arad. A lap pontos küldése iránt intézkedtem. — F. T. Ada. Az első fizetést bejegyeztettem, a lapok meg fognak küldetni. — Molinári. Az üzenet az utóbbi küldeményre vonatkozott, melyet kívánsága szerint vissza fogok szolgáltatni. — P. S. Bpest. Sajnálom, hogy elkéstem. — Szegfű. Ebből a számból kiszorult. — E. J. Bpest. Tárcaját — ha idejét nem múlja — legközelebb hozom.